

19.05.2021

Ärende/25

§ 148

Den av ledamoten Katju Aro väckta motionen om nödinkvartering året runt för EU-medborgare

HEL 2020-010626 T 00 00 03

Beslut

På förslag av ordföranden bordlade stadsfullmäktige ärendet.

Föredragande

Stadsstyrelsen

Upplysningar

Miia Koivu, specialplanerare, telefon: 310 34334
miia.koivu(a)hel.fi

Bilagor

1 Valtuustoaloite 23.09.2020 Aro Katju Aloite ympärivuotisesta hätämajoituksesta EU-kansalaisille

Sökande av ändring

Förbud mot sökande av ändring, beredning eller verkställighet

Beslutsförslag

Stadsfullmäktige betraktar motionen som slutbehandlad.

Föredragandens motiveringar

Ledamoten Katju Aro och 19 andra ledamöter föreslår i sin fullmäktigemotion att Helsingfors utvidgar sin nödinkvarteringstjänst så att den året runt och likvärdigt gäller också EU-medborgare. I motionen föreslås dessutom att nödinkvarteringstjänsten utvecklas så att organisationer och staden i samverkan försöker hitta lösningar med vilka de som är villiga kan hjälpas vidare i sin situation.

Stadsstyrelsen hänvisar till social- och hälsovårdsnämndens utlåtande och konstaterar att det i 12 § i socialvårdslagen sägs att alla som vistas i en kommun har rätt att i brådskande fall få socialservice som baserar sig på hans eller hennes individuella behov, så att hans eller hennes rätt till nödvändig omsorg och försörjning inte äventyras. Stadsstyrelsen framhåller att nödinkvartering är avsedd som en temporär lösning i sista hand. En utländsk person som kommer till Finland bör i regel själv sköta om sin inkvartering.

Social- och hälsovårdssektorn ordnar nödinkvartering året runt i form av köpta tjänster producerade av Helsingin Diakonissalaitoksen Hoiva Oy. Denna nödinkvartering är avsedd för papperslösa personer, som söker sig dit via social- och hälsovårdssektorns tjänst för papperslösa. Med papperslösa avses i detta sammanhang också EU-medborgare som har laglig rätt att vistas i Finland, men som i sitt hemland inte omfattas av socialskyddet (Utredning 2018 av en arbetsgrupp inom Helsingfors stad om utmaningar, servicebehov och åtgärder som hänför sig till papperslösa personer).

Social- och hälsovårdssektorn har ordnat inkvartering för den rörliga EU-befolkningen med hjälp av årliga understöd sedan 2016. Nödinkvartering har ordnats ungefär sex månader om året, från hösten till våren. Den har huvudsakligen organiserats av Stiftelsen Diakonissanstalten i Helsingfors sr. När väderförhållandena så kräver, har verksamheten beviljats tilläggsunderstöd för förlängning av nödinkvarteringsperioden. För 2020 beviljades tilläggsunderstöd för verksamhet också på sommaren på grund av Covid 19-pandemiläget. Med hjälp av understöden och tilläggsunderstöden har det gått att flexibelt reagera på förändrade situationer.

I motionen föreslås tjänster för att de som har möjlighet att arbeta ska bli sysselsatta och få fäste i samhället. EU-medborgare kan registrera sig som arbetsökande och har i princip rätt till offentlig arbetskraftservice med stöd av 2 kap. 2 § 1 mom. i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice. EU-medborgarna har då möjlighet att få rådgivnings- och handledningstjänster med anknytning till utbildning och jobsökning. Staden står för dessa tjänster på främmande språk, sedan kommunförsöket inleddes 1.3.2021.

Diakonissanstalten i Helsingfors upprätthåller dagcentret Hirundo för den rörliga befolkningen, som social- och hälsovårdsnämnden sedan 2012 har stött med årliga organisationsunderstöd. På Hirundo kan man duscha, tvätta kläder, använda internet och äta i lugn och ro. Utöver att dagliga akuta behov tillgodoses ger centret handledning och rådgivning om social- och hälsovårdstjänster och stöder sysselsättningsförutsättningar och jobsökning.

I motionen föreslås tjänster med sikte på frivillig understödd återresa för dem som vill åka tillbaka till sitt ursprungsland, men som inte kan få sina problem lösta då de har en rättslös ställning. Det lagstadgade bidraget för frivillig återresa gäller dock i regel inte EU-medborgare som kommer från ett annat EU/EES-land. Bidrag för frivillig återresa kan beviljas av en förläggning eller av Migrationsverket till en person som har fått ett negativt asylbeslut, som har återtagit sin asylansökan, som är offer för människohandel utan hemkommun i Finland, som har fått till-

fälligt skydd, som har fått tillfälligt uppehållstillstånd på grund av hinder för avlägsnande ur landet men inte har hemkommun i Finland, vars ställning med internationellt skydd i Finland har annullerats eller upphävts och det har beslutats att personen ska avvisas och till en person som har fått humanitärt skydd, men vars uppehållstillstånd håller på att gå ut eller har gått ut.

Stadsstyrelsen konstaterar att utvecklingen i fråga om behovet av platser för nödinkvartering året runt följs och nödinkvarteringskapaciteten ökas om det behövs.

Social- och hälsovårdsnämnden har gett ett utlåtande om motionen. Social- och hälsovårdsnämnden föreslår att nödinkvarteringen ska utvecklas i den riktningen att alla som vistas i Helsingfors oberoende av medborgarskap och status likvärdigt får nödinkvartering efter behov året runt. Social- och hälsovårdsnämnden anser det vara viktigt att nödinkvartering under coronapandemin är tillgänglig också på sommaren enligt individuell prövning för dem som behöver det, oberoende av medborgarskap och grunderna för vistelsen.

Enligt 30 kap. 11 § 2 mom. i förvaltningsstadgan ska stadsstyrelsen förelägga fullmäktige en motion som undertecknats av minst 15 ledamöter.

Föredragande

Stadsstyrelsen

Upplysningar

Miia Koivu, specialplanerare, telefon: 310 34334
miia.koivu(a)hel.fi

Bilagor

- 1 Valtuustoaloite 23.09.2020 Aro Katju Aloite ympärivuotisesta hätämajoituksesta EU-kansalaisille

Sökande av ändring

Förbud mot sökande av ändring, beredning eller verkställighet

Beslutshistoria

Kaupunginhallitus 10.05.2021 § 353

HEL 2020-010626 T 00 00 03

Päätös

19.05.2021

Ärende/25

Kaupunginhallitus esitti kaupunginvaltuustolle seuraavaa: Kaupunginvaltuusto toteaa aloitteen loppuunkäsittelyksi.

03.05.2021 Pöydälle

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Miia Koivu, erityissuunnittelija, puhelin: 310 34334
mii.a.koivu(a)hel.fi

Sosiaali- ja terveyslautakunta 02.03.2021 § 42

HEL 2020-010626 T 00 00 03

Lausunto

Sosiaali- ja terveyslautakunta antoi kaupunginhallitukselle seuraavan lausunnon valtuutettu Katju Aron ja 19 muun valtuutetun valtuustoaloitteesta koskien ympärivuotista hätmajoitusta EU-kansalaisille.

"Aloitteessa esitetään, että Helsinki laajentaa hätmajoituspalvelunsa koskemaan ympärivuotisesti ja yhdenvertaisesti myös EU:n kansalaisia. Lisäksi aloitteessa esitetään, että hätmajoituspalvelua kehitetään niin, että järjestöjen ja kaupungin yhteistyönä pyritään löytämään ratkaisuja, joilla halukkaita voidaan auttaa eteenpäin tilanteessaan.

Perustuslain 19 §:ssä säädetään oikeudesta sosiaaliturvaan. Tämän mukaisesti jokaisella, joka ei kykene hankkimaan ihmisarvoisen elämän edellyttämää turvaa, on oikeus välttämättömään toimeentuloon ja huolenpitoon. Sosiaalihuoltolain 12 §:n mukaan jokaisella kunnassa oleskelevalla henkilöllä on oikeus saada kiireellisessä tapauksessa yksilölliseen tarpeeseensa perustuvat sosiaalipalvelut siten, ettei hänen oikeutensa välttämättömään huolenpitoon ja toimeentuloon vaarannu.

Eduskunnan apulaisoikeusasiamies (AOA) on päätöksessään 30.5.2017 (EOAK/2834/2016) todennut paperittomien hätmajoituksen osalta, että Helsingin kaupunki on luonut järjestelmän paperittomien henkilöiden perustarpeiden täyttämiseksi. AOA ei voinut katsoa, että Helsingin kaupungin toimielimet tai kaupungin viranhaltijat olisivat jättäneet passiiviseksi tai toimeettomiksi hädänalaisten ihmisten välttämättömän huolenpidon tarpeeseen vastaamisessa. Lisäksi AOA ei ole voinut laillisuusvalvojana ottaa kantaa toiminnan lähempään sisältöön, organisointiin tai resursointiin liittyviin kysymyksiin.

Eduskunnan oikeusasiamiehen päätöksen jälkeen on hätämajoituspaikkojen määrää lisätty esiintyneen tarpeen mukaisesti. Sosiaali- ja terveystoimiala järjestää ympärivuotista hätämajoitusta Hietaniemen palvelukeskuksessa sekä ostopalveluna Helsingin Diakonissalaitoksen Hoiva Oy:ltä. Ostopalveluina tuotettavissa palveluissa on huomioitu myös päihteettömien sekä paperittomien henkilöiden hätämajoituksen tarve. Hätämajoitukseen voivat hakeutua myös kiireellistä apua tarvitsevat EU-kansalaiset.

Hätämajoitusta tarvitseva helsinkiläinen voi hakeutua suoraan Hietaniemen palvelukeskuksen kautta majoitukseen. Hätämajoituksen tarvitsija voi hakeutua myös virka-aikana sosiaalityön ja -ohjauksen palvelupisteisiin. Virka-ajan ulkopuolella sosiaalipäivystys auttaa ennakoimattomissa kriisitilanteissa. Myös paperittomien henkilöiden on akuutissa ilta-ajan tilanteessa mahdollista hakeutua itse majoitukseen.

Sosiaali- ja terveyslautakunta toteaa, että liikkuvan väestön hätämajoituksen, työllistymisen tuen ja neuvonnan palveluja on pitkään järjestetty myös järjestöyhteistyönä ja vuosittain myönnettävien avustusten turvin. Helsingin sosiaali- ja terveyslautakunnan järjestöille kohdennettuja avustusvaroja on myönnetty vuodesta 2016 alkaen vuosittain niin kutsutun EU:n liikkuvan väestön hätämajoitukseen. Tällä tarkoitetaan pääasiassa Itä-Euroopasta Suomeen tulleita romaneja, jotka etsivät täältä toimeentuloa.

Tilanne on vuosien varrella vaihdellut ja avustusten ja lisäavustusten myöntämisellä on voitu joustavasti ja viiveettä reagoida muuttuneisiin tilanteisiin. Helsingin Diakonissalaitoksen säätiön monivuotinen kokemus ja asiantuntemus on helpottanut liikkuvan väestön tilannetta.

Liikkuvan väestön yöaikainen hätämajoitus on luonteeltaan tilapäistä ja yöpyville tarjotaan samalla tukea ja neuvontaa. Hätämajoitusta järjestetään noin kuusi kuukautta vuodessa, syksystä kevääseen. Pääasiallisena järjestäjänä toimii Helsingin Diakonissalaitoksen säätiö. Vuodelle 2021 sille myönnettiin avustusta tähän tarkoitukseen 435 000 euroa. Sääolosuhteiden niin vaatiessa, Helsingin Diakonissalaitoksen säätiölle on myönnetty joinakin vuosina lisäavustusta hätämajoituskauden pidentämiseksi.

Covid-19-pandemiatilanteen vuoksi vuodelle 2020 lisäavustus myönnettiin hätämajoituksen järjestämiseen myös kesäaikana. Liikkuvan väestön tilanne oli vaikeutunut, koska pandemian vuoksi majoittuminen yksityisten luona ei entiseen tapaan onnistunut ja mahdollisuutta palata kotimaahan ei käytännössä ollut. Hätämajoituksen järjestäminen kesäaikaan oli perusteltua myös tartuntojen torjunnan näkökulmasta.

Vuodesta 2012 alkaen sosiaali- ja terveyslautakunnan vuosittaisilla järjestävyyksillä on tuettu myös Helsingin Diakonissalaitoksen säätiön ylläpitämää EU:n liikkuvalla väestölle tarkoitettua palvelukeskusta Hirundoa. Siellä voi käydä kahvilla, suihkussa ja pestä pyykkiä sekä käyttää internetiä ja syödä omia eväitä turvassa. Keskuksessa tarjotaan tukea päivittäisten asioiden hoitamiseen, annetaan sosiaali- ja terveyspalveluihin liittyvää ohjausta ja neuvontaa sekä apua arjen asioiden selvittelyyn kuten työlupaan liittyviin asioihin.

Hätämajoitus on tarkoitettu väliaikaiseksi ja viimesijaiseksi ratkaisuksi. Suomeen saapuvan ulkomaalaisen henkilön tulee pääsääntöisesti huolehtia majoittumisestaan itse. Ympärivuotisen hätämajoituksen paikamäärän tarpeen kehitystä seurataan ja tarvittaessa hätämajoituksen kapasiteettia lisätään.

Vapaaehtoisen paluun tukea voi myöntää vastaanottokeskus tai Maa- ja metsätalouden tutkimuskeskus henkilölle, joka on saanut kielteisen turvapaikkapäätöksen, on peruuttanut turvapaikkahakemuksensa, on ihmiskaupan uhri, jolla ei ole Suomessa kotikuntaa, on saanut tilapäistä suojelua, on saanut tilapäisen oleskeluluvan maasta poistamisen estymisen vuoksi, mutta ei ole kotikuntaa Suomessa, jonka kansainvälisen suojelun asema Suomessa on peruutettu tai lakkautettu ja henkilö on päätetty karkottaa sekä henkilö, joka on saanut humanitääristä suojelua, mutta oleskelulupa on päättymässä tai päätynyt.

Lakisääteinen vapaaehtoisen paluun tuki ei pääsääntöisesti koske EU-kansalaista, joka tulee toisesta EU-tai /Eta-maasta.

Sosiaali- ja terveyslautakunta esittää hätämajoitusta kehitettävän siihen suuntaan, että kaikki Helsingissä oleskelevat kansalaisuudesta ja statuksesta riippumatta saavat tarpeen mukaisen hätämajoituksen yhdenvertaisesti ympäri vuoden.

Sosiaali- ja terveyslautakunta pitää tärkeänä sitä, että koronapandemian aikaiseen hätämajoitukseen pääsevät myös kesäaikaan yksilöllisen harkinnan perusteella sitä tarvitsevat ihmiset kansalaisuudesta ja oleskelun perusteesta riippumatta.

Terveys- ja hyvinvointivaikutusten arviointi

Sosiaalihuoltolain tarkoituksena on muun muassa edistää ja ylläpitää hyvinvointia sekä sosiaalista turvallisuutta sekä turvata yhdenvertaisin perustein tarpeenmukaiset, riittävät ja laadukkaat sosiaalipalvelut sekä muut hyvinvointia edistävät toimenpiteet. Kunnan järjestämä hätämajoitus tukee näitä periaatteita auttamalla henkilöä, jolla ei ole mahdollista järjestää itse omaa majoittumistaan."

19.05.2021

Ärende/25

Käsittely

02.03.2021 Esittelijän ehdotuksesta poiketen

Asiassa tehtiin seuraavat vastaehdotukset:

Vastaehdotus 1:

Jäsen Katju Aro: Poistetaan virke: "Toimintamallin muuttamiselle ei näin ollen ole ajankohtaisia perusteita."

Ja lisätään loppuun seuraava kappale: "Sosiaali- ja terveyslautakunta esittää hätämajoitusta kehitettävän siihen suuntaan, että kaikki Helsingissä oleskelevat kansalaisuudesta ja statuksesta riippumatta saavat tarpeen mukaisen hätämajoituksen yhdenvertaisesti ympäri vuoden."

Kannattaja: jäsen Touko Niinimäki

Vastaehdotus 2:

Jäsen Katju Aro: Lisätään loppuun virke: "Sosiaali- ja terveyslautakunta pitää tärkeänä sitä, että koronapandemian aikaiseen hätämajoitukseen pääsevät myös kesäaikaan yksilöllisen harkinnan perusteella sitä tarvitsevat ihmiset kansalaisuudesta ja oleskelun perusteesta riippumatta."

Kannattaja: jäsen Sami Heistaro

Vastaehdotus 3:

Jäsen Alekski Niskanen: Lautakunta ei kannata Katju Aron yms. valtuustoaloitetta, jossa vaaditaan ympärivuorokautista hätämajoitusta EU-kansalaisille. Lisäksi lautakunta korostaa sitä, että niin sanotun liikkuvan väestön hätämajoitus ei kuulu Helsingin kaupungin ydintoimintoihin ja kaupungin ei ylipäätään tulisi tarjota näitä hätämajoituspalveluita niin kauan, kun kotimaisille kodittomille ei ole vastaavia palveluita tarjolla.

Jäsen Alekski Niskasén vastaehdotus raukesi kannattamattomana.

Sosiaali- ja terveyslautakunnan päätös syntyi seuraavien äänestysten tuloksena:

1 äänestys

JAA-ehdotus: Esityksen mukaan

Ei-ehdotus: Vastaehdotus 1 (jäsen Katju Aro)

Jaa-äännet: 4

Sami Heistaro, Maritta Hyvärinen, Seija Muurinen, Alekski Niskanen

Ei-äännet: 9

Katju Aro, Tapio Bergholm, Leo Bergman, Cecilia Ehrnrooth, Touko Ni-

19.05.2021

Ärende/25

inimäki, Reko Ravela, Karita Toijonen, Hannu Tuominen, Sanna Vesikansa

Tyhjä: 0

Poissa: 0

Sosiaali- ja terveyslautakunta hyväksyi jäsen Katju Aron vastaehdotuksen äänin 9 - 4.

2 äänestys

JAA-ehdotus: Esityksen mukaan

Ei-ehdotus: Vastaehdotus 2 (jäsen Katju Aro)

Jaa-äännet: 2

Tapio Bergholm, Alekski Niskanen

Ei-äännet: 11

Katju Aro, Leo Bergman, Cecilia Ehrnrooth, Sami Heistaro, Maritta Hyvärinen, Seija Muurinen, Touko Niinimäki, Reko Ravela, Karita Toijonen, Hannu Tuominen, Sanna Vesikansa

Tyhjä: 0

Poissa: 0

Sosiaali- ja terveyslautakunta hyväksyi jäsen Katju Aron vastaehdotuksen äänin 11 - 2.

Sosiaali- ja terveyslautakunta antoi asiasta hyväksytyjen vastaehdotusten osalta esittelijän ehdotuksesta poikkeavan lausunnon.

Jäsen Alekski Niskanen jätti sosiaali- ja terveyslautakunnan lausunnosta vastaehdotuksensa mukaisen eriävän mielipiteen.

16.02.2021 Pöydälle

Esittelijä

sosiaali- ja terveystoimialan toimialajohtaja
Juha Jolkkonen

Lisätiedot

Jukka Pellinen, hallintoyli lääkäri, puhelin: 310 42305
jukka.pellinen(a)hel.fi